

Tablica poświęcona marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu w Genui-Nervi

Krzysztof Strzałka

9 czerwca 2011 r., odsłonięta została w Genui-Nervi, przy reprezentacyjnym pasażu im. Anity Garibaldi, bezpośrednio na skalistym brzegu morza, zrekonstruowana tablica poświęcona marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu.

Tablica upamiętniać będzie 100. rocznicę pobytu Naczelnika Państwa Polskiego w tym mieście. Pierwotna tablica, odsłonięta 13 lutego 1939 r., nie zachowała się, dzieląc los innych pamiątek po wybitnych Polakach, umieszczonych w tym samym miejscu w okresie międzywojennym na pamiątkę ich pobytu w Genui. Tablica przedwojenna została zawieszona prawdopodobnie w wyniku inicjatywy działającego w Ligurii towarzystwa przyjaźni włosko-polskiej, przy znaczącym poparciu miejscowych władz włoskich. Był to okres bardzo dobrych kontaktów między obydwojema krajami, a dokonania Piłsudskiego, twórcy i przywódcy niepodległego Państwa Polskiego były znane wśród sfer rządowych w Italii.

Przypominając historię pobytu Józefa Piłsudskiego w tym miejscu, należy podkreślić, iż Genua-Nervi była jedynym miastem włoskim, w którym przebywał Marszałek w ciągu całego swojego życia. Inne miasto, które odwiedził w 1907 r. – Abacja - znajduje się w tej chwili w granicach Republiki Chorwacji. W okresie Niepodległej Polski, Marszałek, który dość niechętnie podróżował, nie odwiedził już nigdy Włoch.

Do miasta Nervi (od 1930 r. włączonego do Genui, jako jej dzielnica) Józef Piłsudski przybył wraz z małżonką Marią Piłsudską (z domu Koplewską) 25 stycznia 1911 r. wprost z Krakowa. Głównym celem pobytu był odpoczynek i podreperowanie zdrowia, zwłaszcza schorowanych i osłabionych płuc. W tym czasie Nervi (położone wtedy ok. 12 km na wschód od Genui), ze względu na łagodny mikroklimat uchodziło za jedno z najlepszych miejsc wypoczynkowych na Riwierze Włoskiej, zwłaszcza do prowadzenia tego rodzaju kuracji, obok takich kurortów jak Mentone i San Remo. Piłsudski z małżonką zatrzymał się w Pensjonacie Polskim, przy Via Serra 22 (istniał on do wybuchu II wojny światowej).

Przyszły Marszałek spędził w Nervi ponad pięć tygodni, dzieląc czas na odpoczynek i kurację oraz intensywną korespondencję z towarzyszami z Polskiej Partii Socjalistycznej – Frakcji

Zdjęcie tablicy pamiątkowej poświęconej pamięci Józefa Piłsudskiego.

Powyżej: Uroczystość odsłonięcia tablicy w roku 1939

Rewolucyjnej (m.in. Michałem Sokolnickim) oraz układanie programów swoich odczytów w Szwajcarii, dotyczących Powstania Styczniowego i Rewolucji 1905 r.

W dniu 4 marca Piłsudski wyjechał z Nervi do Szwajcarii, gdzie odbył kilka spotkań i wykładów, po czym w połowie marca wrócił do Krakowa. Cytując korespondencję Piłsudskiego z okresu pobytu w Nervi, autorzy *Kalendarium życia Józefa Piłsudskiego 1867-1935* (tom I, 1867-1916, Kraków-Łomianki 2006, s. 277-279) Wacław Jędrzejewicz i Janusz Cisek przytaczają jego listy do Aleksandry Szczerbińskiej (późniejszej drugiej żony), w których niezbyt wszakże pochlebnie wyrażał się o pobycie w Nervi: "Włochy mi niezbyt się podobają, w pensjonacie też nie ażebym...". Zaznaczał, iż odpoczynek zbytnio go rozleniwił, ale zarazem pozwolił na uleczenie bezsenności i poprawił jego ogólny stan zdrowia.

Na ślad istniejącej kiedyś tablicy, poświęconej Józefowi Piłsudskiemu, trafiłem, gdy analizowałem miejsca upamiętniające sławnych Polaków na północy Włoch. Dość przypadkowo odnalazłem w Internecie wzmiankę o tablicach w Genui (umieszczonych w pasażu im. Anity Garibaldi w okresie międzywojennym) i dedykowanych znanym Polakom: Józefowi Piłsud-

skiemu, Marii Konopnickiej i Henrykowi Sienkiewiczowi na pamiątkę ich pobytu w stolicy Ligurii lub w okolicznych miasteczkach. Jedynie tablica Marii Konopnickiej doczekała się rekonstrukcji, refundowanej przez Konsulat Generalny w 2005 r. i umieszczonej w pasażu im. A. Garibaldi.

Po uzyskaniu pierwszych informacji na temat tablicy Piłsudskiego starałem się uzyskać dokładniejsze informacje na jej temat, a zwłaszcza dotrzeć do fotografii ukazujących inaugurację w lutym 1939 r. oraz ustalić pierwotny tekst. Dzięki współpracy ze Stowarzyszeniem Onlus Conoscere Genova, którego prezes p. dr Francesco Ristori zaangażował się osobiście w poszukiwania i oddał nieocenione zasługi w tym względzie, udało się ustalić oryginalny napis na tablicy z 1939 r. zamieszczony także w książce Francesca Di Caprio

Francia Memorie in pietra. Epigrafi commemorative di avvenimenti e di personaggi stranieri nella Genova del XIX e XX secolo (Genova 2000, s. 182-183).

Konsulat Generalny RP w Mediolanie uzyskał zgodę Urzędu Miasta Genua i lokalnego konserwatora zabytków na umieszczenie tablicy w pasażu im. Anity Garibaldi, nieopodal zrekonstruowanej tablicy poświęconej Marii Konopnickiej. Tablica wykonana jest z białego marmuru, na której został zachowany oryginalny napis z 1939 roku z wyjątkiem zmiany imienia marszałka z włoskiego na polskie.

Należy mieć nadzieję, iż tablica będzie pięknym akcentem przypominającym o obecności Polaków w tym mieście i przyczyni się do promocji naszego kraju we Włoszech.

W najbliższych miesiącach Konsulat Generalny RP w Mediolanie przewiduje rekonstrukcję tablicy poświęconej generałowi Janowi Henrykowi Dąbrowskiemu w Mediolanie, odnowę tablicy zadedykowanej Józefowi Ignacemu Kraszewskiemu w San Remo, a także inaugurację dwóch nowych tablic poświęconych Adamowi Mickiewiczowi w Mediolanie oraz Gustawowi Herling-Grudzińskiemu w Aoiście. ■